

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

Машинобудівний навчально-науковий інститут

(повна назва підрозділу)

Кафедра експлуатації суднових енергетичних установок та теплоенергетики

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО



Проректор з науково-педагогічної роботи

Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Управління морськими ресурсами

MARINE RESOURCES MANAGEMENT

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)

тип дисципліни _____ обов'язкова

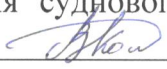
мова(и) викладання _____ українська

Робоча програма навчальної дисципліни "Управління морськими ресурсами" є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань J «Транспорт та послуги» спеціальності J5 «Морський та внутрішній водний транспорт», освітня програма «Експлуатація суднового електрообладнання і засобів автоматики».

«22» квітня 2025 р. 13 с.

Розробник(и): Личко Б.М. к.т.н., доцент, доцент кафедри ЕСЕУтаТЕ.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Управління морськими ресурсами» узгоджено з гарантом освітньої програми.

Гарант освітньої програми «Експлуатація суднового електрообладнання і засобів автоматики», к. т. н., доцент  Віталій КОСТЮЧЕНКО

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Управління морськими ресурсами» розглянуто на засіданні кафедри експлуатації суднових енергетичних установок і теплоенергетики

Протокол №9 від «22» квітня 2025 р.

Завідувач кафедри ЕСЕУтаТЕ



Богдан ЛИЧКО

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Управління морськими ресурсами» розглянуто Навчально-методичною радою Машинобудівного навчально-наукового інституту

Протокол №4 від «08» травня 2025 р.

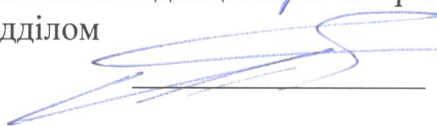
Голова



Сергій СЕРБІН

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Управління морськими ресурсами» погоджено з Навчальним відділом

Начальник відділу

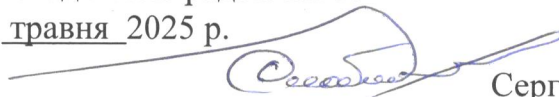


Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління морськими ресурсами» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 5 від « 21 » травня 2025 р.

Голова НМР НУК



Сергій СЛОБОДЯН

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	5
3. Передумови для вивчення дисципліни.....	6
4. Очікувані результати навчання.....	6
5. Програма навчальної дисципліни.....	6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування.....	11
7. Форми поточного та підсумкового контролю.....	11
8. Критерії оцінювання результатів навчання.....	12
9. Рекомендовані джерела інформації.....	13

ВСТУП

Анотація

Вивчає вплив людського фактору в професійній діяльності працівників річкового та морського транспорту, питання соціально-психологічного клімату, процесів прийняття рішень та керування роботою команди в сучасних багатонаціональних екіпажах суден.

Формуються знання, вміння та навички управлінської діяльності на судні, для забезпечення безаварійної роботи команд на судах торговельного флоту та мінімізації ризику аварій шляхом формування відповідальної та безпечної поведінки в екстремальних умовах, формування позитивних стосунків між офіцерами і рядовими членами екіпажу, сприяння ефективному спілкуванню та адекватному сприйняттю команд і рекомендацій офіцерів у командній роботі, виховання зразкових лідерських умінь і дотриманню стандартних процедур у прийнятті рішень.

Ключові слова: річковий та морський транспорт; професійна діяльність; управління діяльності на судні; мінімізація аварій; командна робота.

Abstract

Studies the impact of human factors in the professional activities of river and sea transport workers, issues of social and psychological climate, decision-making processes and management of team work in modern multinational ship crews.

Knowledge, skills and management skills on board are formed to ensure trouble-free operation of teams on merchant naval vessels and minimize the risk of accidents by developing responsible and safe behavior in extreme conditions, forming positive relationships between officers and ordinary crew members, promoting effective communication with the team commands and recommendations of officers in teamwork, nurturing exemplary leadership skills and adhering to standard decision-making procedures.

Key words: river and sea transport; professional activity; ship activity management; minimization of accidents; teamwork.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань І «Транспорт та послуги»	Обов’язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	5-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	Спеціальність І5 «Морський та внутрішній водний транспорт» Освітня програма «Експлуатація суднового електрообладнання і засобів автоматики»	Семестр	
Індивідуальне науково- дослідне завдання (назва)		8-й	9-й
Загальна кількість годин 90		Лекцій	
		30 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; самостійної роботи студента – 3		15 год.	6 год.
		Лабораторні	
	–	–	
	Самостійна робота		
	45 год.	74 год.	
Індивідуальні завдання: –			
Вид контролю: залік			
Форма контролю: комбінована			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни "Управління морськими ресурсами / Marine Resources Management" є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

ЗК1. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК5. Здатність приймати та реалізовувати обґрунтовані управлінські рішення в рамках прийнятного ризику.

ЗК6. Здатність працювати в команді, організовувати роботу колективу, у тому числі, в складних і критичних умовах.

ЗК7. Навички міжособистісної взаємодії, в тому числі здатність спілкуватися як рідною так іноземною мовою на професійному рівні.

ЗК8. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК10. Здатність працювати автономно.

ЗФК3. Здатність розробляти плани дій під час аварійних ситуацій та схем з боротьби за живучість судна, а також здійснювати дії у випадку аварійних ситуацій згідно з цим планом.

ЗФК7. Здатність до проведення навчальних занять та тренінгів на борту судна.

3. Передумови для вивчення дисципліни²

Передумовами для вивчення дисципліни є наступні дисципліни (в дужках вибірково за наявності): не має.

4. Очікувані результати навчання³

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

РН27. Знання питань управління персоналом на судні та його підготовки; уміння застосовувати методи управління, вирішувати задачі та керувати робочим навантаженням, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми та їх рішення, власний досвід у галузі професійної діяльності.

РН28. Знання методів ефективного управління ресурсами та уміння їх застосовувати; знання та уміння застосовувати методи прийняття рішень.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Фактори безпечного управління судновими екіпажами.

Тема 1. Методологічні основи управління людськими ресурсами на морі.

Лекція 1.

Вступ. Структура навчальної дисципліни «Управління морських ресурсів». Мета дисципліни. Завдання курсу. Менеджмент морських ресурсів як складова професійної підготовки працівників морської галузі. [1] стор.7-10.

Лекція 2.

Визначення сутності управління людськими ресурсами на морі. Концепція управління людськими ресурсам на морі. Принципи та функції управління людськими ресурсами. Методи управління: адміністративні, організаційні, економічні, соціально-психологічні. [1] стор.11-14.

Тема 2. Значення культурних відмінностей у багатонаціональному екіпажі.

Лекція 3.

Культура та її види: національна, професійна та організаційна. Ментальне поле культури. Особливості формування етнічних культур. Етнокультурні стереотипи. [1] стор.15-20.

Лекція 4.

Модель Г. Ховстеда. «Індивідуалізм – колективізм». Дистанція влади. «Втеча від невизначеності». «Мужність – жіночність». [1] стор.21-24.

Тема 3. Лідерство та управління на судні.

Лекція 5.

Сутність понять: повноваження, відповідальність і делегування. Влада. Форми влади. Основи лідерства. Ситуативний підхід до лідерства. [1] стор.28-32.

Лекція 6.

Класифікація стилів управління. Психологічні аспекти управління персоналом. Делегування повноважень. [1] стор.33-38.

Тема 4. Соціально-психологічні основи керівництва судновим екіпажем.

Лекція 7.

Принципи безпечної комплектації суден екіпажами (Резолюція ІМО А 890 (XXI)). Розподіл обов'язків на судні. Функціональні обов'язки суднових офіцерів. [1] стор.40-44.

Лекція 8.

Надійність професійної діяльності моряка. Фактори, що впливають на поведінку людини на судні. [1] стор.45-50.

Тема 5. Зворотній комунікаційний зв'язок: обґрунтований сумнів та відповідь.

Лекція 9.

Особливості комунікації у судновому екіпажі. «Обґрунтований сумнів та відповідь», як специфіка професійного спілкування на судні. Роль брифінгу та дебрифінгу в судновій діяльності. [1] стор.53-60.

Тема 6. Процес прийняття рішень.

Лекція 10.

Визначення, усвідомлення та аналіз ситуації. Формування управлінських рішень та їх основні моделі. Процес прийняття рішень в умовах екстремальної та надзвичайної ситуації. [1] стор.61-66.

Змістовий модуль 2. «Людський фактор» на морі.

Тема 7. Вплив «людського фактору» на аварійність суден.

Лекція 11.

«Людський фактор» як основна причина аварійності суден. Науково-теоретичний аналіз поняття «помилкова дія». Причини виникнення та послідовність помилкових дій у професійній діяльності моряка. Роль «людського фактору» у забезпеченні безпомилковості дій фахівців морського та річкового транспорту. [1] стор.68-73.

Тема 8. Вплив рівня автоматизації на безпеку управління судном.

Лекція 12.

Основні особливості діяльності суднового персоналу. Проблеми взаємодії людини і суднових автоматизованих систем управління. [1] стор.76-78.

Лекція 13.

Помилки суднових операторів. Порівняльний аналіз можливостей людини і машини, раціональний розподіл функцій між ними. [1] стор.79-82.

Тема 9. Шляхи запобігання впливу «людського фактора» на морі.

Лекція 14.

Нормативно-правова база регулювання безпеки мореплавства. Основні механізми зниження впливу «людського фактору». [1] стор.84-89.

Лекція 15.

Соціально-культурні механізми запобігання впливу «людського фактору». Підсумки. [1] стор.90-92.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		Лек**	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. <i>Фактори безпечного управління судновими екіпажами</i>										
Тема 1. Методологічні основи управління людськими ресурсами на морі.	6	4	–	–	2	4,5	0,5	–	–	4
Тема 2. Значення культурних відмінностей у багатонаціональному екіпажі.	6	4	–	–	2	4,5	0,5	–	–	4
<i>Практичне заняття №1. Методи управління морськими ресурсами.</i>	2	–	4	–	2	3	–	1	–	2
Тема 3. Лідерство та управління на судні.	6	4		–	2	6	1	–	–	5
<i>Практичне заняття №2. Лідерство та управління в кризових ситуаціях на судні.</i>	2	–	4	–	2	4	–	1	–	3
Тема 4. Соціально-психологічні основи керівництва судновим екіпажем.	6	4	–	–	2	7	1	–	–	6
Тема 5. Зворотній комунікаційний зв'язок: обґрунтований сумнів та відповідь.	3	2	–	–	1	7,5	1		–	6
<i>Практичне заняття №3. Зворотній комунікаційний зв'язок: обґрунтований сумнів та відповідь.</i>	3	–	2	–	1	4	–	1	–	3
Тема 6. Процес прийняття рішень.	3	2	–	–	1	5	1		–	4
Разом за змістовим модулем 1	45	20	10	–	15	45	5	3	–	37
Змістовий модуль 2. <i>Людський фактор» на морі</i>										
Тема 7. Вплив «людського фактору» на аварійність суден.	5	2	–	–	3	7	1	–	–	6
<i>Практичне заняття №4. Процес прийняття рішень.</i>	4	–	2	–	2	5	1	1	–	3
Тема 8. Вплив рівня автоматизації на безпеку управління судном.	8	4	–	–	4	6	1	–	–	5
Тема 9. Шляхи запобігання впливу «людського фактора» на морі.	7	4	–	–	3	6	1	–	–	5
<i>Практичне заняття №5. Шляхи запобігання впливу «людського фактора» на морі.</i>	6	–	3	–	3	6	1	2	–	3
Разом за змістовим модулем 2	30	10	5	–	15	30	5	3	–	22
Усього годин	75	30	15	–	30	75	10	6	–	61
Реферат	–	–	–	–	15	–	–	–	–	15

<i>Разом за курсом</i>	90	30	15	–	45	90	10	6	–	74
------------------------	-----------	-----------	-----------	----------	-----------	-----------	-----------	----------	----------	-----------

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Методи управління морськими ресурсами.	4	1
2	Лідерство та управління в кризових ситуаціях на судні.	4	1
3	Зворотній комунікаційний зв'язок: обґрунтований сумнів та відповідь.	2	1
4	Процес прийняття рішень.	2	1
5	Шляхи запобігання впливу «людського фактора» на морі.	3	2
	Разом	15	6

Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачено.

Самостійна робота

Самостійна робота передбачає підготовку до лекційних занять; самостійне поглиблення знання за темами дисципліни; підготовку та оформлення практичних завдань; підготовку до двох поточних модульних контролів і до заліку. Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

підготовка до лекційних занять – 0,5-1 год./1 лекцію;

підготовка до практичних занять – 1-2 год./1 заняття;

виконання розрахункових робіт, домашньої контрольної роботи, (обсяг однієї роботи 10-20 аркушів А4) – мінімум 15 годин на 1 роботу;

підготовка до контрольних заходів – 15-30 год./захід.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Змістовний модуль 1			
1	Підготовка до лекційних занять	10	25
2	Підготовка до практичних робіт	5	8
	Разом за змістовним модулем 1	15	33
Змістовний модуль 2			
3	Підготовка до лекційних занять	10	17
4	Підготовка до практичних робіт	5	5
	Разом за змістовним модулем 2	15	22
	Реферат	15	15
	Разом	45	74

Індивідуальне науково дослідне завдання

Не передбачено.

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Методи навчання: лекція; ілюстрування; відеометод; практична робота; контрольні тестові роботи; робота з літературою.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: усні відповіді; виконання практичних завдань; стандартизовані тести; реферати та залік.

У процесі освоєння дисципліни здобувач має:

– виконати п'ять практичних завдань, оформити паперові звіти у відповідності до цих завдань та представити на розгляд викладачу, який оцінює виконання кожного завдання та на основі письмових та усних відповідей визначає рівень розуміння виконаної роботи;

– скласти поточні модульні контролю за кожним змістовним модулем у вигляді тестів для оцінки рівня отриманих теоретичних знань; на проходження одного тесту надається до 40 хвилин;

– скласти залік у вигляді письмової відповіді на 3 питання; на підготовку надається одна година.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю, захисту реферату і оцінки заключного тестування.

Питома вага заключного тестування в загальній системі оцінок – **30 балів**. Право здавати заключне тестування надається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок, захисту реферату і заключного тестування набирає не менше **60 балів**. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок, захисту реферату і оцінки заключного тестування.

Поточний контроль проводиться на кожному лекційному занятті шляхом опитування студентів щодо засвоєння поточної лекції та передлекційної самостійної підготовки. Також на практичних заняттях та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти зі зазначених тем (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на лекційних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Поточний модульний контроль

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Участь у семінарських заняттях за темами	9х4 бали = 36 балів	9х4 бали = 36 балів
Виконання практичних завдань	5х4 бали = 20 балів	5х4 бали = 20 балів
Всього	56	56

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				
Зміст. модуль 1	Зміст. модуль 2	Реферат	Заключне тестування	Сума
T1, T2, Пр31, T3, Пр32, T4, T5, Пр33, T6	T7, Пр34, T8, T9, Пр35			
36	20	14	30	100

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів;

Пр31.....Пр35 – практичні заняття змістовних модулів.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерій оцінювання контролю студентів та їх оцінювання

Відповіді на питання на лекційних та практичних заняттях, балів	Критерій оцінювання
4	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
3	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
2	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
1	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	Студент не дає відповіді.

Критерій оцінювання виконання та захисту реферату

Виконання та захист реферату	На 100% розкрита тематика	На 75% розкрита тематика	На 50% розкрита тематика	На 25% розкрита тематика
Бал	14	10	6	3

Критерій оцінювання модульного контролю заключного тестування (підсумковий контроль)

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	30	27	24	21	18	15	12	9	6	3

Розподіл балів, які отримують студенти

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Питання за темою	4	Питання за темою	4
	T2	Питання за темою	4	Питання за темою	4
	Пр31	Практичне завдання	4	Практичне завдання	4
	T3	Питання за темою	4	Питання за темою	4
	Пр32	Практичне завдання	4	Практичне завдання	4
	T4	Питання за темою	4	Питання за темою	4
	T5	Питання за темою	4	Питання за темою	4
	Пр33	Практичне завдання	4	Практичне завдання	4
	T6	Питання за темою	4	Питання за темою	4
ЗМ 2	T7	Питання за темою	4	Питання за темою	4
	Пр34	Практичне завдання	4	Практичне завдання	4
	T8	Питання за темою	4	Питання за темою	4
	T9	Питання за темою	4	Питання за темою	4
	Пр35	Практичне завдання	4	Практичне завдання	4
Реферат		Захист	14	Захист	14
Підсумковий контроль		Тест	30	Тест	30
Сума			100		100

Підсумки складання заліку

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS
90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
1-34	F

9. Рекомендована література

Основна література

1. Безлуцька О.П., Бенъ А.П., Колегаєв М.О. Менеджмент морських ресурсів: навчальний посібник. – Стереотип.вид. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС., 2017.– 100 с.

Допоміжна література

2. Міжнародна конвенція з охорони людського життя на морі.
INTERNATIONAL CONVENTION FOR THE SAFETY OF LIFE AT SEA, 1974.
3. Maritime Resource Management Course – 1993 – 2007. – The Club Swedish.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.imo.org>.
2. INTERNATIONAL CONVENTION FOR THE SAFETY OF LIFE AT SEA, 1974.
<https://www.ifrc.org/docs/idrl/I456EN.pdf>.
3. <http://www.libramar.net>

Розробник(и): Личко Б.М. к.т.н., доцент кафедри ЕСЕУтаТЕ;

(підпис)